

Henryk Elzenberg

Czytając Fernandeza*Hierarchizacja tendencji¹, 7 III 1930

Chcę, żeby zadekretowana przeze mnie wyższość jednej tendencji nad drugą stała się dla mnie dostatecznym motywem, by iść za pierwszą raczej niż za drugą.

To, czego Fernandez szuka, to ja – w swoim subiektywnym uczuciu, o rzeczywistości nie mówię – mam: j e d n o ś ć osobowości (czy osoby). To znaczy: moje wszystkie tendencje odnoszą się do wspólnego centrum; są powiązane niemi łączącymi; – nie rozlatują się, nie idą luźno (choć wchodzą w konflikt: ale jest to konflikt o mnie, który jestem). – A to, czego szukam: nadać tej jedności, już istniejącej, charakter hierarchiczny, – to znaczy jedną uznać za naczelną, a resztę jej podporządkować; – co się nie da podporządkować, eliminować, – odciąć.

Oprócz hierarchii: wprowadzenie niesprzeczności, uniemożliwienie konfliktów wewnętrznych. Bo z zasadniczą „jednością” sprzeczność m o ż e doskonale współistnieć, jedność polegająca na tym, że sprzeczne dążenia są odczute jako płynące z j e d n e g o źródła. – Natomiast chodzi o dodanie jedności w pewnym sensie logicznej, – albo także p r a k t y c z n e j: pewnej jednokierunkowości działania, a raczej: [wszystkiego, co chciane, chęci także różnych, a nawet uczynków].

Opracowanie: Jan Zubelewicz

* *Henryk Elzenberg (1887–1967; filozofia)*, nr Zespołu 295/9, sygn. III-181, Archiwum Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, teczką 51 (wg numeracji oryg. 47), k. 5, <http://www.archiwum.wfis.uw.edu.pl/archiwum/archiwum-henryka-elzenberga/inwentarz-spuszczony-rekopismiennej-henryka-elzenberga/>, 2015 (dostęp 27.08.2017). Na stronie internetowej: Archiwum Cyfrowe Połączonych Bibliotek WFiS UW, IFiS PAN i PTF, <http://www.archiwum.wfis.uw.edu.pl/archiwum/>, 2015 (dostęp 27.08.2017). Bogusław Wolniewicz zauważył, że w *Kłopotcie z istnieniem* (Znak, Kraków 1994, 21.12.1946, s. 355) Elzenberg powołał się na Ramona Fernandeza. Tenże Fernandez (1894–1944) był francuskim pisarzem, dziennikarzem i krytykiem literackim. Być może Elzenberg czytał książkę Fernandeza *De la personnalité*, Au Sans Pareil, Paris 1928.

¹ Dokładny zapis paragrafu jest następujący: „H i e r a r c h i z a c j a dążeń tendencji”, gdzie wyraz „dążeń” jest przekreślony.